

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELLEN – LÉT

2020 / III. Elektronikus folyóirat



Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával



A koronavírus-járvány árnyékában

Tisztelt Olvasóink. A Felvidéki Magyarok 2020/3. számával 37. alkalommal jelenik meg elektronikus folyóiratunk.

Idei első két lapszámunk tematikus kiadványok voltak, előbb a parlamenti választásokat vetjük górcső alá, majd a 100 évvel ezelőtt aláírt trianoni békediktátummal, illetve annak okai-
val és következményeivel foglalkoztunk. Most egy „hagyományos” számmal jelentkezünk, 10
témával foglalkozunk.

1. A felvidéki magyarság helyzetére sajátos módon mutat rá Papp Sándor sajátos hangulatu írása, melyben Dobó Istvánunk szól a jelenlegi szlovák miniszterelnökhöz.
2. Visszatekintünk a Szövetség a Közös Célokért idei közgyűlésére, beszélgetést olvashatnak Gubík Lászlóval, a SZAKC új elnökével.
3. A Magyar Közösség Pártja szintén tisztújító közgyűlést tartott, ismertetjük a Forró Krisztián vezette új elnökséget, valamint az egységesülés felé irányuló első lépésnek tekinthető komáromi nyilatkozatot.
4. A SZAKC leköszönt elnöke, Duray Miklós a közelmúltban töltötte be 75. életévét. Gratulálunk, ahogy ezt megtették sokan mások is, köztük Áder János köztársasági elnök és Orbán Viktor miniszterelnök.
5. Nagy királyunk, azaz Szent Istvánunk jelenünkre vonatkozó üzenetét Csáky Pál fogalmazta meg.
6. Ne bánts a magyart! - '56 gyermekszemmel – Dr. Békefy Lajos tollával emlékezünk.
7. Bolzano vs. Pozsony – azaz mikor is beszélhetnénk Szlovákiában valódi standardfelet-tiségről. Összefoglaltuk az eddigi felvidéki autonómia-törekvéseket, lássuk be, sok törté-
néésre nem tekinthettünk vissza.
8. Beneši dilemmák – Szó sincs itt a dekrétumoknak és hatásaiknak elévülésről! – mutat rá írásában Öry Péter.
9. A Minority SafePack kisebbségvédelmi kezdeményezés újabb mérföldkövéhez ért – re-
méljük, hogy folytatás következik.
10. Ott jártunk a komáromi Monostori híd átadásán.

Történik mindez a koronavírus-járvány árnyékában.

Elektronikus folyóiratunk a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelent meg.

Olvasóinknak jó egészséget és hasznos időtöltést kívánunk.

A szerkesztők



Dobó István megformálása az egri vár panoptikumában és Igor Matovič (Oriskó Norbert felvételei)

Dobó István levele Igor Matovičhoz

Szerző: **Papp Sándor** (Megjelent a Felvidék.ma hírportálon, 2020. szeptember 9-én)

Drága Igor, én írok levelet magának. Kell ennél több, nem mond ez eleget?! Itt ülök a vár fokán harminc fokban, miközben Sebestyén, a lantosom édesen alszik a pincében a poros hordók mellett. Remélem a pipáját eloltotta... Harminc fok van szeptember 9-én, szerintem már valamit csinálni kell, mert egyre melegebbek a nyarak a rengeteg füstölgő kémény a jobbágyok házain csak piszkítják a levegőt. Talán, ha valahol, valaki elszabadítana egy vírust, hogy egy kis időre lelassulna ez az örült világ, karanténba vonulnának a népek...

Ülök a vár fokán és nézem ezt a nyolcvanezer muzulmán katonát itt az egri hegy oldalán, mind jólöltözött, életerős férfi. Mi meg a váron belül „ezeöccázan” vagyunk, ahogy a kínai selyemárus mondaná, de azok sem jönnek mostanában, mert ezek a törökök mindent letaroltak jöttükben, nem működik a piac sem Budán. Most a mi feladatunk, hogy útjukat álljuk ennek a muzulmán hordának, hogy ne tudjanak tovább haladni észak felé.

A mi dolgunk, hogy megvédjük Szlovákiát és a szlovákokat északon, ámbátor úgy tudjuk, hogy ilyen ország és nemzet most még nincs, csak a hegyekben élő jobbágyokról tudunk,

akik ott legeltetik a kecskéket és élük a nyugodt életüket, de majd a 21. században ezt más-ként tanítják Pozsonytól Kassáig a magyar meg a janicsár ifúságnak is. Szóval a mi dolgunk, hogy ne engedjük ezeket tovább felétek, hogy megvédjünk benneteket is, ezért fordulok hozzád kedves Igor, mert a futár azt a hírt hozta, hogy te egy egyszerű kisnemesként annyi mindent dobolsz ki saját magad minden nap, hogy ebből adódóan biztosan egy komoly ember vagy és nem egy udvari bolond.

Az a helyzet Igor uram, hogy kellene egy kis segítség! Van itt a várban sokféle vitéz, köztük az egyik legbátrabb egy cigányember, meg van hadnagyom is. Bár abban nem nagyon bízok, mert itt volt vele a barátja, valamilyen Elemér a keleti végekről, akiről váltig állította, hogy bárkinek bármilyen kutyabőrt beszerez jutányos áron a Krími Kánságból. Na ez az Elemér addig ólálkodott éjszakánként a vár alatt valamilyen üzlet reményében, hogy elkapta őt egy félszemű török, és most itt ordibál a várkapuban, hogy visszaadja nekünk Elemért, ha mi meg visszaadjuk neki a talizmánját. Az az igazság Igor, hogy én igazából megkönnyebbültem, hogy megszabadultunk ettől az Elemértől, jó lesz neki ott a szultán lábainál szolgálni, amúgy sem vettem volna semmi hasznát. Ebben a helyzetben nekem most inkább kevés oroszlanra, mint sok nyúlra van szükségem.

Viszont kellene nekünk még ide, az egri várba pár jó kiállítású palóc legény is a többi várvédő közé, úgy hírlük viszont, hogy ők most neked fizetnek sarcot, és azt mondják, hogy ha beállnának magyar várvédőnek, akkor te elveszed mindenüket, mert nálatok ez a nemesi törvény, a jobbágy nem szolgálhat két urat. Meg kellene ezt gondolnod Igorom, nem jó ez így. Mi védünk benneteket, ti meg így sanyargatjátok a fajtámat?! Ha velük együtt, közösen védenénk a közös hazánk határait, szebb időket élhetnénk együtt ebben a gyönyörű Kárpát-medencében.

Talán csak nem attól tartotok, hogy a mifajtánk majd felköltözik a hegyeitekbe és fehér papiruszokat kiragasztva elveszi a házaitokat, erdőiteket? Mi ilyenre sosem vetemednénk és biztos vagyok benne, hogy ti sem tennétek ezt velünk soha...

Most kiabálnak lentről, hogy Baloghné éppen egy galamb nyakát tekerte ki, hogy Gergőnek meg Vicuskának készítsen egy finom galamblevest, de a bolond Baloghné az utolsó postagalambomat likvidálta imigyen, tehát ez a levelem már nem fog eljutni hozzád.

Abban reménykedem, hogy ha majd az utókor valamikor elolvassa ezt a soha el nem küldött levelemet neked, kedves Igor, akkor jól fog nevetni, mert ez a mostani helyzetünk még egyszer nem ismétlődhet meg. Muzulmán hordák se fogják ostromolni a közös országunk várait és a jobbágyaink sem panaszkodhatnak, hogy nem lehetnek szabad akaratukból a Szent Korona alattvalói.

Öllem Igor, kérlek, hogy szurkolj nekünk a várvédő csatánkban, mi is azt fogjuk tenni!

Barátsággal: István

Utóirat:

Eger ostroma 1552-ben, az Oszmán Birodalomnak abban az évben a Magyar Királyság területén folytatott hadjáratának az utolsó hadi eseménye volt, melyet az egri diadal elnevezéssel illet a magyar történelemtudomány és a nemzet emlékezete. Az 1552-es török hadjárat a királyi Magyarország és az Erdélyi Fejedelemség 1551-es egyesítési kísérletének megtorlására indult. A törökök kitartó várostromokkal igyekeztek meghódítani a végvár- rendszerrel megerősített Magyar Királyságot. Ez a végvárrendszer hatékonyan működött és egészen az 1510-es évekig ellenállt az oszmán törökök hódítási kísérleteinek.

A „Nagy” és „Dicsőséges” I. Szulejmán szultán a ruméliai (európai) haderőt vetette be a pártharcoktól megosztott Magyar Királyság ellen.

Az egyesített török seregek, ősszel a közeledő tél előtt szokatlanul későn, 1552. szeptember 9-én kezdték el ostromolni Eger várát és azonnal erős tüzérségi tűzzel próbálták rést ütni a falakon.

A törökök 38 napig ostromolták Eger várát. A török hadsereg 140 ágyúval lövette a várat, és a védők 24 ágyúval védekeztek. **A törökök azonban 1552. október 17-én a hadiszezon lejártával befejezték az ostromot.** A védősereg a túlerővel szemben, ötheti ostromban védte meg a várat és az idő haladtával, a betegségekkel, a közeledő hideg időjárás a török ostromlókat visszavonulásra kényszerítette.



Dobó István emlékműve Egerben (fotó: O.N.)

Ha időben sikerült volna a törököknek a várat birtokba venniük, akkor elvághatták volna egymástól a Habsburgok által birtokolt északi és keleti országrészeket.

Mivel Egert nem tudták bevenni, az északi hadi út fenyegettsége felszabadult, és a felvidéki gazdag bányavárosok is megmenekültek egy későbbi török támadástól.

Továbbá ez a magyar győzelem azt a politikai eredményt is hozta, hogy sikerült 1596-ig megállítani a további oszmán hódítást a Magyar Királyság ellen.



Gubík László székfoglaló beszédet mond a SZAKC közgyűlésen (Fotó: Pásztor Péter/Felvidék.ma)

Erős intézményszövetség épül a Felvidéken

Beszélgetés Gubík Lászlóval, a SZAKC új elnökével

A Szövetség a Közös Célokért társulás élén, a Léván megrendezett közgyűlésen június 27-én tisztújításra került sor. Duray Miklós Gubík Lászlót, a Via Nova elnökét és az Esterházy Akadémia igazgatóját jelölte új elnöknek, akit a közgyűlés meg is választott. Új lendületet, új eszközöket, új stílust ígért, de a régi alapelvek mentén. Gubík Lászlóval beszélgettünk az elképzelésekről, hiszen már meg is hirdették az Esterházy Lujza-programot és a Pogány Erzsébet-emlékdíjat.

Milyen irányelveket fogalmazott meg az elnöki székfoglalóban?

– Három központi gondolat mentén foglaltam össze az elképzeléseimet: az Együttélés politikai örökségének képviselése, egy keresztény-szociális társadalmi program megvalósítása és egy erős intézményszövetség létrehozása. **Az értékrend és az irány, amelyet Duray Miklós egész életében következetesen képviselt, változatlan marad. Nekem annyi a dolgom, hogy a kor kihívásainak megfelelően „frissítsem a szoftvert”**

Hogyan fogadták ezt az elképzelést a küldöttek?

– Megválasztottak, amit én úgy értelmezek, hogy a szövetség bizalmat szavazott a programomnak.

Hogyan lett a szövetség elnökjelöltje?

– Duray Miklós döntése volt. Nem én jelentkeztem be, ő keresett meg. A tavaly novemberi közgyűlésen Párkányban be is jelentette a szándékát, hogy szeretné átadni az elnöki tisztséget, és az

utódját is kiszemelte. Azóta az igazgatótanácsban alelnökként részt vettem a SZAKC napi munkájában.

Éppen László napján, a szülővárosában, Léván választották meg elnöknek. Mit jelent ez Önnek?

– A szerencse fiának érzem magam. Szülővárosomban, a közéleti pályám bölcsőjének tartott Reviczky Házban, a nevem napján és a példaképem jelölése nyomán. Valahol meg volt ez írva, és így kellett történnie. Ez akkor már a harmadik szervezet, amelynek az élére állt. Bár az ifjúsági szervezet korábban is a szövetség tagszervezete volt, hogyan képzelem el a jövőben a SZAKC, a Via Nova és az Esterházy Akadémia közös sorsát?

Nem intézmény-összevonásról beszélünk, hanem intézményszövetség-építésről. A három szervezetet közösen szeretném működtetni. **Azt gondolom, hogy a via novában és az Esterházy Akadémiában megvan az a szükséges lendület, amely a szövetség a közös célokért által is képviselt értékrendet gazdagítani tudja.** A Felvidéken egyedülálló erőforrásokkal rendelkezünk: lassan 20 éves múlt, elkötelezett munkatársi állomány, országos irodahálózat, a legelső felvidéki hírportál és összesen 60 polgári társulás. Úgy gondolom, ez már egy olyan erő, amely lehetőséget teremt, hogy érvényt szerezzünk az elképzeléseinknek.

Mit foglal magába konkrétan a szervezetek közös működtetése?

– A koronavírus-járvány ideje alatt szinte elsőként reagáltunk, és a telefonos lelki elsősegélyt biztosító szolgálat tapasztalataiból építkezve meghirdettük az Otthon segítünk! akciót. A rászorulóknak és az időseknek felajánlottuk az élelmiszerek és gyógyszerek megvásárlását és házhoz szállítását. A programot a SZAKC munkatársai koordinálták, a terepmunkát pedig a Via Nova és az Esterházy Akadémia fiataljai végezték. Ez máris egy kiváló példa arra, mekkora lehetőséget rejt magában az intézmények munkájának összehangolása. Ha ez működött a járvány alatt, működni fog a járvány után is a társadalmi élet minden területén.

Ami a szervezet támogatási rendszerét illeti, erről mit lehet tudni?

– A szövetség pályázati forrásokból biztosítja a működését. Kiemelt jelentőségű nemzeti intézménynek számít, hiszen alapítása óta a fajsúlyos nemzetpolitikai feladatok végrehajtása a küldetése. Ugyanakkor a szövetség tevékenysége annyira szerteágazó, hogy egyéb bevételi forrásokra



Duray Miklós tiszteletbeli elnök és Gubík László, a SZAKC elnöke (Fotó: Pásztor Péter/Felvidék.ma)

is szükség van a feladatok kielégítő ellátásához, legyenek azok magyarországi minisztériumok, a Kisebbségi Kulturális Alap, helyi vagy megyei önkormányzatok, esetleg európai uniós programok pályázatai. Pogány Erzsébet fájó távozása komoly kihívás elé állította a SZAKC-ot, de az igazgatók kiválóan helyálltak, így nyugodt szívvel állíthatom, hogy van kire támaszkodnom.

S ha már a programoknál tartunk, melyek lettek a SZAKC fő pillérei, amelyek már eddig is beindultak, s mi az, ami még tervben van?

– A közelmúltban elindítottunk egy bevált gyakorlatokra épülő társadalmi programot. Ennek több eleme fut, másikon az előkészületeknél tartunk. A Felvidéki Lelki Elsősegély Telefonos Szolgálat és az Otthon segítünk! mintájára több telefonos segélyvonal indítása van kilátásban. Elkezdtük a mozgáskorlátozottak társadalmi szerepvállalását segítő munkát is.

A lévai Reviczky Társulás szlovákoknak szóló magyarnyelv-oktatását más, hasonló városokban is alkalmazni lehet a nyelvhatár mentén. A családalapítást népszerűsítő programjaink mindig kiemelt profilját adták a szövetségnek. Gondolok itt a Házasság hetére, az Emeld a magasba a gyereket! akcióra vagy a Köldökszinór programra, aminek kedvezményezettjei lettek a határon túli családok is és a Felvidéken mi nyújtunk tájékoztatást a lehetőségről. Bekapcsolódunk az Esterházy János boldoggá avatásáért folytatott munkába, a Felvidék.ma vállalta, hogy minden hónap első szerdáján élőben közvetíti az erre a célra bemutatott szentmiséket az alsóbodoki zarándokközpontból.

Ha összegezzük ezeket a tevékenységeket, akkor egy kész társadalmi program rajzolódik ki a szemünk előtt, melynek **célja a társadalmi és nyelvi peremen élők felkarolása és a felvidéki magyar közösség kohéziójának erősítése**. Ahogy a szombati beszédemben is mondtam: nem kitalálni kell a Felvidéket, hanem összerakni!



A SZAKC kongresszusának résztvevői

Milyen nevet fog viselni a SZAKC társadalmi programja?

– Esterházy Lujza-programnak neveztem el, főkoordinátora pedig Hideghéthy Andrea, a SZAKC ügyvezető igazgatója lesz. Esterházy János nővére a két világháború között az Országos Keresztényszocialista Párt mellett hasonló társadalomépítő munkát folytatott. Lényege a keresztény tanítás átültetése a közéletbe, szociális érzékenység, nem engedni senkit kiszakadni a magyar kultúrkörből, és nem hagyni senkit leszakadni a közösségtől. Az üzenet ma is aktuális, és ebben a SZAKC-nak nagyon fontos küldetését látom.

A közgyűlésen egy díjat is előterjesztettek. Erről mit kell tudni?

– A Pogány Erzsébet-émlékdíj alapítását Duray Miklós jelentette be, immár a szövetség tiszteletbeli elnökeként. Az első díjátadóra jövőre kerül sor Pogány Erzsébet életpályájának valamelyik évfordulóján. A részleteket egy héttagú kuratórium dolgozza majd ki, amelynek tagjai a szövetség mindenkori elnökségi tagjai. Olyan személyeknek szeretnénk odaítélni, akik régiójukban a közösségi élet motorjai, önfeláldozó társadalmi munkát végeznek, az emberszeretet és a kiapadhatatlan szervezőerő jellemzi őket. **A díjjal a csendes háttéremberek munkájának fontosságát szeretnénk kiemelni.**

Milyen lehetőség van arra, hogy további szervezetek csatlakozzanak a szövetséghez?

– Ezen a közgyűlésen az Iván Tamás vezette Szlovákiai Magyar Vállalkozók Szövetsége csatlakozott, és remélem, hogy évről évre bővül a velünk együttműködni és alkotni szándékozók köre. A gondolatvilágunk egy nyitott könyv. Aki egyetért vele, az előtt az ajtónk mindig nyitva áll.

Kinőhet ebből egy egészen nagy felvidéki ernyőszervezet. Miben látja a csatlakozások jelentőségét?

– A tagszervezetek számának a gyarapodása nem lehet öncélú. Ne csak azért gyarapodjunk, hogy többen legyünk, hanem azért, hogy abból közösen valami jót hozzunk ki. A polgári társulások zöme a helyi vagy régiós közösségi élet pillére. **Úgy tapasztalom, hogy a helyi és regionális identitás a legerősebb a felvidéken. Azért jó a szövetség ernyőszervezeti működési modellje,** mert az alapító nagy országos szervezetek mellett jellemzően a saját régiójukban tevékenykedő civil szervezetek alkotják, amelyek a legjobban tudják, hogy helyben mi fáj, mi jó és mire lenne szükség. Ennek a társadalmi tőkének a jelentősége megmutatkozhat példának okáért a 2021-es népszámlálási kampányban.

Ezek szerint a SZAKC aktívan kiveszi a részét a népszámlálás pozitív kimeneteléből?

– Ez a 2021-es év talán legfontosabb feladata. Jelen vagyunk az egyeztető fórumokon. Biztatjuk a tagszervezeteket, hogy jelöljenek népszámlálási biztosokat, és kapcsolódjanak be a kampány előkészületeibe. Közösen meg tudjuk találni a mikéntjét egy racionális és lelkesítő kampány felépítésének.

Miben látja a felvidéki magyar közélet legfőbb problémáját?

– Nagyon elcsépelet lenne, ha azt mondanám, hogy a megosztottságban. Mindenki ezt harsogja,



Gubik László (Mészáros Lajos felvétele)

közösségi igényekből táplálkozik.

A SZAKC hol foglal helyet ebben a politikai térben?

– Ez az alapítástól adott, hiszen az MKP a szövetségünk egyik alapítója, s a politikai formációk közül az egyetlen tagszervezete. Ugyanakkor le kell szögezni, hogy szövetségünk nem politikai párt, hanem egy társadalmi ernyőszervezet, és mint ilyen, **mindig azokat a politikusokat fogja segíteni, akik azt az értékrendet képviselik és érvényesítik a politika világán belül, amelyet a szövetség is magáénak vall.**

A közeljövőre vonatkozóan milyen célt tűzött ki maga elé a SZAKC?

– Az Esterházy Lujza-program elindítása már folyamatban van. Legkésőbb szeptemberig tervezek egy országjárást, mert szeretném helyben is látni az irodáinkat és a polgári társulások működését. Csak így tapasztalható ki, hol vannak rejtett erőforrásaink, és csak így állítható fel egy olyan összkép, amely hasznos receptként szolgálhat a népszámlálási kampányban. Martoson jövőre lakiteleki mintára indul a népfőiskolánk, amely egy újabb hiánypótló eleme lesz a hazai közéletnek. Rövidesen pedig látni fogjuk, milyen erő rejlik mindezen intézmények tudásának és lehetőségeinek összehangolásában.

Pósa Homoly Erzsó



Az MKP Országos Elnöksége (Fotó: mkp.sk)

Tisztújító kongresszust tartott az MKP

Forró Krisztián lett a felvidéki Magyar Közösség Pártjának (MKP) új elnöke. Az MKP új vezetését a párt július 17-én tartott tisztújító kongresszusán választották meg Farnadon (Lévai járás).

Mivel a párt vezetőjéről tartott titkos szavazást megelőzően több jelölt visszalépett, a kongresszusi küldöttek két jelölt - Öry Péter, az MKP ügyvezető testületének elnöke és Forró Krisztián, a párt elnökségi tagja - közül választhattak. A kongresszuson 198 küldött vett részt, közülük 197-en szavaztak, Forró Krisztián 114, Öry Péter pedig 78 voksot kapott.

Forró Krisztián a 2016 júniusában megválasztott Menyhárt Józsefet váltja az MKP élén, aki a teljes vezetőséggel együtt, a februári parlamenti választások után mondott le.

Az MKP új elnöke megválasztása után magyar újságíróknak nyilatkozva prioritásának nevezte a magyarság megmaradásának segítségét és az asszimiláció csökkentését, és ennek eszközeként a politikai és a társadalmi egység megteremtését említette.

Az MKP Országos Tanácsának (OT) élére - amely a második legfontosabb funkciónak számít a párton belül - **Köpöncei Pétert**, a Lévához közeli Palást község polgármesterét választották a tisztújító kongresszus küldöttjei. A kongresszuson elfogadták a párt új alapszabályát is. Ennek alapján az MKP most megválasztott vezetése az eddig megszokott négy év helyett csak 2022 végéig kap megbízást. Az alapszabályban eszközölt további változtatások szerint a pártnak az eddigi négytagú alelnöki testülete helyett csak három alelnöke lesz, a következők: **Berényi József**

a párt korábbi elnöke, **Cziprusz Zoltán**, a párt korábbi elnökségi tagja és **Farkas Iván**, a párt egyik korábbi alelnöke. Ugyancsak változás, hogy a párt legszűkebb döntéshozó testületének, az elnökségnek 13 tagja lesz az eddigi 17 helyett. Az elnökség további tagjai: **Bárdos Gyula**, elnökségi tag (Pozsony megye), **Menyhárt József**, elnökségi tag (Nagyszombat megye), **Óry Péter**, elnökségi tag (Nagyszombat megye), **Nagy Dávid**, elnökségi tag (Nyitra megye), **Viola Miklós**, elnökségi tag (Nyitra megye), **Hrubík Béla**, elnökségi tag (Besztercebánya megye), **Furik Csaba**, elnökségi tag (Kassa megye), **Varga Tibor**, elnökségi tag (Kassa megye) (on)

Egyesült erővel – Komáromi nyilatkozat

Együtműködési szándéknyilatkozatot írt alá 2020. augusztus 20-án, Komáromban Forró Krisztián az MKP, a Sólymos László a Híd vezetője, illetve az Összefogást vezető Mózes Szabolcs. Az eseményre a sajtó munkatársai, illetve a pártok további ismert tagjai jelenlétében került sor. A nyilatkozat szövege:

Mi, a Magyar Közösség Pártja, a Híd párt és az Összefogás elnökei, ma azért találkoztunk Komáromban, hogy kifejezzük közös és őszinte elkötelezettségünket a szlovákiai magyarok, valamint az ország déli és keleti régióiban élő emberek érdekeinek egységes és felelősségteljes politikai képviselete mellett.

Hangsúlyozva azt, hogy az itteni magyarságra a Szlovák Köztársaság államalkotó közösségeként, egyben a magyar nemzet részeként tekintünk;

Fontosnak tartva, hogy egy modern és demokratikus Szlovákia minden polgára számára biztosítsa az őt megillető jogokat;



Sajtótájékoztató a komáromi nyilatkozat aláírása után, a mikrofonnál Forró Krisztián MKP-elnök (Fotó: O.N.)

Hangsúlyozva, hogy számunkra az európai uniós tagság jelenti a biztonságos és sikeres jövő garanciáját;

Íranymutatónak tartva Szent István örökségét, aki olyan értékeken alapuló országot hozott létre, amely lehetőséget biztosított a magyarság megmaradására és fejlődésére, egyben nyitott volt országa minden népe és Európa felé is, ugyanakkor törvényeivel biztonságot és stabilitást hozott;

Hangsúlyozva azt, hogy célunk a sajátos nyelvi, kulturális, nemzeti identitásunk megőrzése, a közösségünket sújtó asszimilációs folyamat visszafordítása, valamint szülőföldünk gazdasági, szociális felzárkóztatása, ennek eszköze pedig az európai legjobb példák szerinti egyéni jogok és önkormányzati modellek biztosítása;

Tudatosítva, hogy jövőnk, jogaink további bővítése és az általunk lakott régiók további fejlődése csak erős magyar érdekképviseléssel és társadalmi összefogás által biztosítható;

Kijelentjük, hogy egy, de sokszínű politikai nézeteket magában foglaló pártként veszünk részt a soron következő választásokon.

Valljuk, hogy az egységes politikai képviselet csupán eszköz. A cél a felvidéki magyarok fejlődése és gyarapodása.

*aláírók: Forró Krisztián (MKP),
Mózes Szabolcs (Összefogás) és
Sólymos László (Híd)*



A komáromi nyilatkozat aláírói együtt koszorúzták meg Szent István király szobrát (fotó: O.N.)



Duray Miklós háromnegyed évszázada – tiszta lappal

Köztünk jár egy legenda, aki háromnegyed évszázaddal ezelőtt látta meg a napvilágot. Kevés közéleti személyiségről készítenek még életében filmet, róla igen (Koltay Gábor: *A szabadság ára*). De nem azért legenda, mert filmet forgattak róla, **ellenkezőleg: azért készült a film, mert legendás életút áll mögötte.**

Duray Miklós neve már a kommunista rendszerben is legenda volt, nem azért, mert börtönben ült, hanem ami miatt odakerült. A perben a szocialista államrend felforgatásával vádolták, 470 napon át tartották fogva, ítélet nélkül. Szóvivője volt a Csehszlovákiában élő magyarság jogvédő bizottságának, társaival az 1980-as években megmentették a magyar közoktatást, valamint folyamatosan figyelmeztettek a magyarságot ért sérelmekre.

A rendszerváltás után az általa vezetett Együttélés politikai mozgalom elnökeként oroszlánrésze volt az 1994-es komáromi nagygyűlés megszervezésében, majd a ma is annyira óhajtott felvidéki magyar politikai egység 1998-ban történt megteremtésében.

2002-ben felszólalt azon magyarországi polgári politikai erők budapesti – a Kossuth téren tartott – nagygyűlésén, melyek kormányzásuk alatt megalkották azt a státustörvényt, amelynek köszönhetően egy hivatalos magyarországi okirattal is kifejezhettük nemzeti együvé tartozásunkat.

És itthon voltak olyanok, akik erre is hisztérikusan reagáltak, noha tudhatták volna, hogy **Duray ügy cselekedett, ahogy az 1-es sorszámú Magyar Igazolvány tulajdonosához méltó volt.**

A Duray-életmű terjedelmi okoknál fogva nem foglalható össze egy újságcikkben. Szerencsére Duray Miklós életútja nyitott könyv, amely aprólékosan nyomon követhető a honlapján és az írói munkáiban is. Az előbb felsoroltak csupán néhány kiragadott szöveget képeznek abból, hogyan lett a 75 évvel ezelőtt Losoncon született Duray Miklós rakodómunkás, geológus, a természet-tudományok doktora, polgárjogi aktivista, börtönlakó, politikus, közíró, egyetemi előadó..., és többek között a Felvidék.ma hírportált is megjelentető Szövetség a Közös Célokért társulás vezetője.

Aki Duray Miklós könyveit a kezébe veszi, tulajdonképpen a felvidéki magyarság történetét olvassa. Nemcsak 1945-től, a születési évszámtól, hanem még a 100 éve történt megosztottságunk előtti időktől kezdve. A közíró ugyanis mindig az okokat is felsorakoztatja, így Trianon csírái is egészen az 1867-es kiegyezésig vezető történésekhez nyúlnak vissza. Már Duray közéleti könyveinek a címei is beszédesek: Kutyaszorító (az I. kötet 1982-ben jelent meg, a második 1989-ben), Kettős elnyomásban (1989), Önrendelkezési kísérleteink (1999), Változások küszöbén (2000), Hazától a nemzetig (2004), Ne félj, csak higgy! (2005), Riadó! Vágják alattunk a fát (2006), Összefonódó ujjak (2006), Volt egyszer egy... egy lesz egyszer? (2008), A megvalósult elképzelhetetlen (2010). Bár ez korántsem teljes felsorolás, de így is megmutatkozik belőlük a szülőföldjéért és nemzetéért aggódó, soha meg nem alkuvó és folytonosan tenni akaró férfiú személyisége, akit csak azért nem nevezünk államférfinak, mert látókörét nem szűkítik le az éppen aktuális államhatárok. Ő a nemzet fia.

Hogy milyen ember is igazából Duray Miklós, az valójában a két kiadást is látott mesekönyvből, a Csillagszilánk és tövistörek című mesekönyvből bontakozik ki. Annak főhőse, Cérna Géza egész életében védelmezte azt az óriásbükköt, amely múltunkat, létünk értékeit, kultúránkat is magában hordozta. És gondoskodott arról, hogy ha az idő eljön, és ő már fizikailag nem őrizheti ezt a fát, az utókor a belőle nőtt facsemetéjéből meríthessen hitet és erőt. **Nem vitás, hogy Duray Miklós az önarcképét (akkor még fiatalemberként) festette meg Cérna Gézában.**

Végül engedtessek meg nekem két személyes vonatkozású visszatekintés is. 1991-ben, 29 évvel ezelőtt lettem Duray Miklós munkatársa az Együttélés központi irodájában. Ez egy évvel azután történt, hogy elvesztettem az édesapámat, illetve fél évvel azt követően, hogy a bátyám is elment. Újra lett egy ember, akire példaként tekinthettem, az irodavezető Pogány Erzsébet személyében egy „fogadott nővérem”, akivel eszmecserét folytathattam bármilyen témában. Duray Miklósnak

– persze – erről sohasem beszéltem, mert méltatlannak tartottam volna, hogy egy olyan embert terheljek személyes dolgaimmel, aki éppen például a társnemzeti koncepció vagy egyéb nemzetstratégiai dokumentum kidolgozásán munkálkodik.

1995 áprilisában Duray Miklós másodmagával meghívást kapott az akkor még ellenzéki Fidesz VII. kongresszusára. Együtt mentünk Budapestre. Ez akkor volt, amikor kemény csatározásokat folytattak egymással a „fiatal” és (az akkor még létező) „szabad” demokraták. Már folyt a tanácskozás, amikor megérkeztünk, Duray Miklóst rögtön mikrofonhoz kérték, és ő már az első mondatával vastapsot kapott az ezres tömegetől, mert az teljesen egyértelműsítette a véleményét. A küldötteket ezzel a megszólítással üdvözölte: „Tiszta Demokraták!”. Ez persze csak egy apró vilanás Duray Miklós háromnegyed évszázados múltjából, ő bizonyára nem is emlékszik rá. Azért elevenítettem fel, mert éppen a „tisza” jelző az, amely elsősorban megfogalmazódik bennem vele kapcsolatban. Róla bátran kijelenthető, hogy tisztességesen őszült meg, nevével kapcsolatban nem említhetünk gazdasági visszaéléseket és csakis tiszta lapokkal vívja a küzdelmeket.

Néhány hete leköszönt a közéleti tisztségéről, átadta a stafétabotot. Kívánjuk, hogy „nyugdíjas-ként” is vesse ránk vigyázó szemét. A „kutyaszorító” helyzetünk, amelyre még ifjúkorában írt esszéiben rámutatott, ma sem szűnt meg, csak más formában fojtogat bennünket. A szülőföldünkön való boldoguláshoz vezető út meglátásához szükségünk van Duray Miklósrá.

Isten éltesse Öt! Mindannyiunkért!

A Felvidék.ma hírportál és a Szövetség a Közös Célokért társulás valamennyi munkatársa nevében.

2020. július 18.

Oriskó Norbert

Áder János és Orbán Viktor is köszöntötte Duray Miklóst 75. születésnapja alkalmából

Áder János köztársasági elnök és Orbán Viktor miniszterelnök is köszöntötte Duray Miklóst, a Szövetség a Közös Célokért társulás tiszteletbeli elnökét – a felvidéki magyar közélet ikonikus alakját, aki – mint Orbán Viktor fogalmaz levelében – a kommunista diktatúra idején a személyes szabadságát is hajlandó volt kockára tenni azért, hogy hozzájáruljon a magyar nyelvű iskolák megmentéséhez. Az alábbiakban a köztársasági elnök és a miniszterelnök köszöntőjét olvashatják – utóbbit Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár ma személyesen nyújtotta át a 75. születésnapját július 18-án ünnepelt Duray Miklósnak.



Potápi Árpád János, Durya Miklós és Czimbalmosné Molnár Éva (fotó: Sztarovics Tibor/MTI)

MAGYARORSZÁG KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKE

Tisztelt Durya Miklós!

„...Minden népnek, nemzetnek szüksége van olyan törvényre, mely a lelke legmélyére búzódik le és szinte mitologikus erővel onnan irányítja élete sorsdöntő pillanataiban” – vallotta Csoóri Sándor.

Köszönjük, hogy évtizedek óta állhatatosan küzdesz a felvidéki magyarság összefogásáért, anyanyelvünk megőrzéséért, nemzeti közösségeink boldogulásáért. Sokunk számára adott erőt és reményt kivételes bátorságod, amely arra sarkallt a kommunista diktatúra idején, hogy lelkiismereted törvényét követve az elnyomottak szószólójává válj.

Hálásak vagyunk sziklaszilárd helytállásodért, bölcs szavaidért és hiteles megnyilatkozásaidért, melyekkel ma is irányt mutatsz a szlovákiai magyarság számára a hétköznapi, vagy éppen sorsdöntő pillanatokban.

Születésnapod alkalmából jó egészséget kívánok Neked. Isten áldja meg gazdagon életedet, nemzetünkért végzett minden munkádat!

Budapest, 2020. július 18.



Áder János

**MINISZTERELNÖK**

Tisztelt Duray Miklós!

Régi igazság, hogy a nemzet szolgálatának fokmérője az az áldozat, amelyet saját közösségünk érdekében meghozunk. Éppen ezért, a nyolcvanas években az én nemzedékem számára a valódi nemzetpolitikát többek között az a megalkuvást nem ismerő kiállás jelentette, mellyel Ön a kommunista diktatúra idején még a személyes szabadságát is hajlandó volt kockára tenni azért, hogy hozzájáruljon a magyar nyelvű iskolák megmentéséhez.

Hálásak vagyunk, hogy egyetemista korától szolgálta a felvidéki magyarság ügyét: kitartásával megmutatta, hogyan lehet hatékonyan szembeállni az elnyomó hatalommal, meggyőződéses demokrataként pedig a rendszerváltás idején is egyértelművé tette, hogy a szabad választások kírása mellett a kisebbségi jogok tiszteletben tartása is része kell legyen egy demokráciának. Köszönjük, hogy a politika szorítójában, az irodalmi műveiben és az egyetemi katedrán állva is mindig arra törekedett, hogy összefogásra szólítsa fel a magyarságot.

Engedje meg, hogy a születésnapja alkalmából gratuláló családtagok és barátok sorába állva én is nagy tisztelettel köszöntsem és boldog ünneplést, jó egészségben töltött további esztendőket kívánjak Önnek!

Isten éltesse sokáig!

Budapest, 2020. július 18.

Tisztelettel:



Orbán Viktor



Nagy királyunk üzenete

Szerző: Csáky Pál

**Lassan emelkedik fel a Nap, a túlparton fokozatosan kapnak szint az egymásba fonódó dom-
bok. A Duna, mintha bújócskázna, előttünk szinte aranyat vet a fény rajta, majd a lendületes
kanyar után eltűnik a szemünk elől. Középen, a Várhegyen, szinte mindezt megkoronázan-
dó, egyre teljesebb szépségében bújik elő a szürkeségből a Bazilika.**

A kupola keresztje a mind feljebb emelkedő napkorongra vetődik. Mintha István koronájának óriási tetejét látnánk, mely hatalmas szimbólumként szinte az ország fölé borul. Mintha II. Szilveszter pápa máig ható érvényességű üzenetének elismeréseként emelkedne mindazok fölé, akik magyarnak érzik s vallják magukat.

Magyarnak lenni vállalás – mondta igaz súllyal, messze tekintő bölcsességgel Illyés Gyulánk. Magyarnak lenni büszkeség is, tehetjük hozzá mi magunk: büszkeség azokra az értékekre, amelyeket itt, Európa szívében, ezer év alatt létrehoztunk. De magyarnak lenni kín, harc is: harc a megmaradásért, harc a fejlődésért, küzdelem a szellemi-anyagi gyarapodásért. Harc helyünk meghatározásáért a 21. század világában is.

Persze, más népek is így vannak ezzel: mi azonban teljes mélységükben önmagunk küzdelmeit, örömeit, gondjait tudjuk átérezni. S ezek hatásai fölött kívánunk elmerengeni most is, az idei ünnep közeledtével.

Érdekes nép vagyunk, kétségkívül. Mások mondják, statisztikák mutatják, hogy bizonyos kérdésekben tehetségesek is. Máiig szétválaszthatatlanul itt kavarog bennünk a sztyeppe üzenete és az európai civilizáció elegye. Összefonódva lírai és drámai hajlamok, ráció és indulat, maradiság és merész nekifeszülések. Itt az állandó történelmi résen lét, néha az indokolatlan gőg is, itt a félelem az eltűnéstől, de itt a nekirugaszkodások szimpatikus, sokszor megmagyarázhatatlan energiái is. Együtt, egymásba fonódva, egymás mellett a Széchenyik – de a Pató Pál urak szelleme is. Mi nagyon tudunk örülni sikereinknek, ám gyakran sírva is vigadunk, és néha nagyon önpusztító módon tudunk beleugrani – ha kell, akár a nagybögőbe is. Voltak időszakok, voltak helyzetek, amikor nagyjaink képesek voltak Európa legbefolyásosabbjaivá válni – s léteztek olyanok is, amelyekben vezetőink önkezükkel kioltott életei jelentik a mérföldköveket. Magam máig nem vagyok biztos benne, hogy nehéz, de csodaszép történelmünkől tudtunk-e igazán tanulni.

Bizonyos fátumok ugyanis végigkísérnek bennünket történelmünk során, s úgy tűnik, képtelenek vagyunk megszabadulni tőlük. Ha elemezzük történelmünk sorsfordulóit, azt tapasztaljuk, hogy a gordiuszi csomókat mi általában nem tudtuk kibogozni. Vagy átvágtuk a csomót, s ilyenkor tovább tudtunk lépni, vagy nem, s akkor általában tragédiák, nagy vereségek következtek.

Úgy tűnik, mintha az István–Koppány vita is máig kísértene bennünket, s vannak határon innen és túl is, akik ezer év után sem tudnak – vagy ezer év után sem hajlandók – tanulni belőle. Pedig az üzenet egyértelmű, most, a 21. században is: a magyarnak meg kell maradnia magyarnak – de európaiként, különben elveszik. A magyar nem maradhat meg magyarnak – pogányként, állandóan a saját köldökét nézőként, mert akkor önmagába hullik. A modern, művelt, a saját és az egyetemes civilizáció értékeire büszke ember lehet csak, akire építenünk kell.

Az ezzel kapcsolatos tisztázó csatáinkat meg kell, meg kellett vívnunk, ezt nem lehetett, s ma sem lehet megspórolni. Látnunk kell, hogy nem lehet egyszerre továbbszárni az istváni és a koppányi úton. A kereszteződéseken szükséges döntéseket meg kell hoznunk, ha létünket értelmesen akarjuk továbbvinni.

Valahol törvényszerű is, hogy ez a kérdés napjainkban újra előkerül. S napjaink Európájában talán még mélyebb értelmet nyer, mint bármikor korábban. Az öndefiníció újrafogalmazása parancs a 21. században is. Annál is inkább, mert úgy tűnik, mintha két malomkő közé szorulnánk most, az új évezred kezdetén.

Az elmúlt ötven évben az volt a szentencia, hogy próbáljunk meg felzárkózni a nyugati típusú

európaisághoz. Legalábbis ahhoz a délibábhöz, amelyről szép álmokat szőttünk magunknak. Szorgalmasan színezgettük a lelkeinkben, milyen is lehet az az igazi európaiság. Azután rá kellett jönnünk, hogy nem valós kép, amit magunkban dédelgettünk. Európa nyugati fele – de vele Észak-Amerika nagy része is – a múlt század hetvenes-nyolcvanas éveiben túlbillentek egy egyensúlyi ponton. A második világháború hatására szép álmokat valósítottak meg: bevitték társadalmukba a klasszikus liberális értékeket, amelyeket lépésről lépésre magukévá tettek a kereszténydemokraták és a szociáldemokraták is, s a folyamat részeként megvalósították a szociális piacgazdaságot is. Ez felemelte őket.

Ám úgy tűnik, a nyolcvanas-kilencvenes évek végére nem sikerült új, valós megoldásokat találniuk, s ezért (is) olyan kérdések túltupírozásához fogtak, amelyek fellazították a klasszikus nyugati társadalmak szerkezetét. Ez együtt az egyre fokozódó betelepüléssel és a műszaki haladás által is kiváltott individualizmussal olyan jelenségek elburjánzásához vezetett, amelyek tényleg komoly kérdéseket vetnek fel a jövőt illetően. Nem szabad letagadni tehát, hogy a klasszikus nyugati értékek mára eléggé erodálódtak: a 21. század elején mindannyiunknak új kihívásokkal kell szembenéznünk.

Mi is nekiveselkedtünk ennek a feladatnak – önmagunk helye megkeresésének a világban – közvetlenül a második világháború után, a folyamatot azonban megtörte a sztálinizmus. Újból nekifeszültünk 1956-ban, 1968-ban is, a keletnémetek 53-ban, a lengyelek 80-ban, 81-ben is. Ha jól megnézzük a volt szocialista tábor történetét, akkor alig volt ott nyugodt időszak. Lázongott az emberi lélek a diktatúra ellen, magában a Szovjetunióban is. Ám 1989-ig a tankok ereje dominált: az erőszak. Nagyon mély tanulságokat voltunk kénytelenek levonni mindebből, köztük azt is, hogy a diktatúra megreformálhatatlan, nem tolerálja a szabad gondolkodást.

Így történt, hogy számos fontos kérdéssel mi csak 1989 után nézhettünk szembe. A modern nemzeti identitás kérdésköre is ide tartozik, s számunkra, Magyarország közigazgatási határain túl élő magyarok számára kiemelt feladat a nemzeti identitás és az állampolgári lojalitás eleminek egészséges összehangolása. Úgy, hogy a második elfogadása ne jelentse az első elvesztését: magyarán, ne egy asszimilációs folyamatba torkolljon az egész. Látjuk napjainkban is, hogy ez mennyire komoly kihívás számos kisebbségi sorstársunk számára. Az igénytelenség, a lejtőn való lecsúszás könnyűsége a 21. századi individualizálódás közegében nagyon csábító, sokaknál nyerő. Pedig a történelem nem arról szól, hogy az lesz a nyertes, aki elengedi magát. Az új önmeghatározás, a saját értékeink felvállalása kénjait megspórolni nem lehet.



A cikk szerzője: Csáky Pál

Ebben is támpont lehet az istváni örökség, s adhat új erőket, pilléreket. A Nyugat-Európából felénk nyomuló rágógumi-ideológiákkal szembeni tisztánlátás terén is. Hihetetlen, hogy az Intelmek mennyire időszerűek tudnak lenni ezer év után is. Mert tartalmat adnak a létnek: az egyéni és a közösségi létnek is. Mert azt hirdetik, hogy tartalmi és értékrendbeli élet nélkül nincs esélyünk. Felolvadunk a tömegemberek tengerében.

Nincs más út, mint önmagunk vállalása: ezt mindannyian tudjuk. Vagy egészséges társadalmakat próbálunk meg kialakítani, vagy felaprózódunk mi is.

Önmagunknál kell kezdenünk, itt, Szlovákiában is. Azzal, hogy újból és újból felvállaljuk magyarságunkat. Annak az elvnek a leszögezésénél, hogy magyarságunk olyan érték számunkra, amelyet semmilyen körülmények között nem vagyunk hajlandóak feláldozni. S hogy továbbra is igényeljük egy egészséges kisebbségi társadalom kiépítését, annak minden szükséges atribútumával.

Ez nem nacionalizmus, ez egészséges nemzeti öntudat. Mi elismerjük a dán, német, olasz, cseh, szlovák, román jogát is a számára megfelelő berendezkedésre: cserébe a mi jogaink elismerését várjuk. Ezen a ponton vállalásunk az identitás vállalásának elemi emberi jogává válik. Ez után tudunk valódi közösséggé válni. Ahol bár szintén vannak érdekellentétek, ütközések, azokat kulturált módon tudjuk kezelni, s a közös célok érdekében egységesen tudunk fellépni. Sorsvállalásunk, sorsközösségünk az a pillér, amelyre jövőnk épülhet.

Erre int a mostani ünnep. Erre gondoljunk ma Esztergomban, Pannonhalmán, Pécsváradon vagy Budán. Erre Debrecenben, Sárospatakon, Tihanyban – a magyar szellem megannyi bölcsőhelyén.

Erre Királyhelmecen és Nagykaposon, Kassán, Rozsnyón és Rimaszombatban, Füleken, Losoncon és Ipolynyéken, Ipolyságon, Zselízen és Léván, Párkányban és Érsekújvárott. Erre Zsérén, Galántán és mindenütt a Csallóközben, erre Szencen, Pozsonyban is. Erre Kolozsvárt, Bécsben vagy Melbourne-ben. Mindenütt, ahol magyarok élnek, s ezekben a napokban államalapító szent királyunkra, s tettének történelmi nagyságára emlékeznek. Mindannyian, akik e tett nagyszerűségéből és történelmi kikerülhetetlenségéből tanulni is akarunk.

Forrás: csakypal.eu – megjelent Magyarország Mária oltalmába ajánlásának emlékünnepén, augusztus 15-én.



Ne bántsd a magyart! - '56 gyermekszemmel

Az ágyúcsövekre még sehol sem hirdettek nulla toleranciát!

Írta: Dr. Békefy Lajos

Pontosan négy évvel ezelőtt, a magyar forradalom és szabadságharc 60. évfordulóján jelent meg a Felvidék.ma oldalán visszaemlékezésem egy gyermekszem lélekkamerájával készített pillanatfelvételekkel azokról a felejthetetlen napokról. Abban leírtam, hogy nyolc évesen Győrben csodálkoztam rá táguló szemekkel és táguló lélekkel, tudattal mindarra, ami ott és akkor történt. Különös játéka a sorsnak, vagy inkább ajándéka Istennek, hogy az akkori gyermekszem körpanorámás felvételre képes rugalmassága és mély érzékenysége nem veszett el, nem vakult el az évtizedek alatt.

Immáron több, mint hét évtizede hordozom szívemben ezt a különös gyermekszemkamerát, ami oly sok mindent rögzített hét évtized alatt, hogy előhívásához, megírásához talán további hét évtized is kevés lenne. Ezért most sajátos fotókiállításra hívom Olvasóimat. Belső műtermében, az emlékezés műtermében sok-sok pillanatfelvétel jelenik meg a lélekparavánokon. Egyet-kettőt leemelek közülük. Most unokáimnak mesélek ezek segítségével a különös, történelmi napokról. Biztosan élnek még sokan, akik hasonlóképpen leemelhetnek az emlékezés faláról egy-egy személyes és éppen ezért hiteles pillanatfelvételt. Legyünk regélőivé azoknak a napoknak! A forradalmi napok regőseivé, keresztyén szívvel és fáradhatatlan szóval.

Mozgatható idősíkok – de '56 marad

Négy évvel ezelőtti írásomban igyekeztem a győri eseményeket időrendben felidézni egy gyermekszem kamerájával, majd ezek következményeként az évtizedekkel későbbi célba érkezést a rákoskeresztúri temető 298-301-es parcelláiban történt kopjafaszentalésig, s a nemzet emlékezetébe piros betűs ünneppel beemelő és éltető méltó tisztességadással. Minden évben kicsit másképpen fordul persze a kameraállvány bennem is, hol ez, hol az válik hangsúlyosabbá a történetfolyamból. De nagyon fontos, hogy a mozgatható idősíkokban ugyanazok az eseménytartalmak variálódnak, mint a Rubik kocka alakzataiban, csak a pillanatnyi képösszeállítás változik, a halmaz mennyisége és minősége viszont változatlan.

Mai emlékezőként egy gyermekvers sorai is felidéződnek bennem: „A gyermekszem: a legfurcsább hatalom, próbáld ki csak másokon vagy magadon...” (Szűcs Imre: A gyermekszem). Most próbálok újra a gyermekszem szelíd, de sok mindent látó hatalmát érzékeltetni e sorokkal.

2020-ban a szubjektív emlékezet képei között azokból a napokból három igen élesen bevilan a mélyből. A győri börtön előtti rabszabadítás képei, majd az első hősi halott nemzeti zászlóval letakart koporsója a Városháza előtt és egy szovjet tank ormótlan csöve, amint a szűk Sarkantyú köz Káptalan-domb alji bejáratánál elakadt harckocsiból ránk mered. Miért éppen ezek, s mit üzennek az emlékezőnek?

Jaj, magyar öli a magyart!

Október 23. délutánján a vagongyárból és máshonnan kiömlő munkások tömege a Városháza jobb oldalán, a vasúti felüljáró hídjánál felállított Sztálin-szoborhoz ment, pontosabban ömlött, áradt, mint duzzadó folyó a vizek városában. Azt döntötte le első forradalmi tettként. Aztán a börtön elé mentek, aminek főbejárata most is ott van, mint akkoriban.

Nyolcéves kicsi gyereként én is futottam, sodródtam a tömeggel. Félelemmel vegyes csodálkozással és kíváncsisággal bámultam a pergő eseményeket. A hatalmas vasajtó egyszerre kitért teljesen, s megjelentek az első rabok, hosszában szürke-fehér csíkos viseletben, nyúzottan, soványan, riadtan. Valahonnan teherautó került elő, arra segítették fel egymást. Nagy sietségben volt mindenki. **Majd ordítások hallatszottak mindenfelől: Jön az ÁVÓ! S pár pillanat múlva már dörögtek a gépfegyverek. Engemet a menekülő tömeg beleszorított abba a gödörbe, ami csatornajavítás miatt a börtönnel szembeni, a Révai Gimnázium mögötti utcácsén húzó-dott.** Próbáltam a lábak, karok között kikandikálni. Valóban megláttam a magyar szocialista ipar egyik „büszkeségét”, a haragoszöld színű Csepel teherautót. A vezetőfülke fölött több lábbon álló hatalmas géppuska volt. Az egyenruhás a levegőbe lőtt újabb sorozatokat. Iszonyú dübörgés töltötte be az utcát. Majd hirtelen az lett, amit Márai Sándor versében később így olvastunk:



*Mi áradt itt meg, mint a tenger?
 Miért remegtek világrendek?
 Egy nép kiáltott.
 Aztán csend lett
 (Mennyből az angyal).*

Ez volt '56 győri históriájának első nagy csendje. A második a forradalom leveréskor telepedett évekre, évtizedekre a lelkekre... Pár másodpercig tartott, de olyan súlya volt, hogy azóta is szinte fizikailag érzem a vállamon. Ott a futóárokka átalakult csatornájáratban fogalmazódott meg bennem a döbbenetes, félelemmel, könnyel megfogalmazott felismerés és azóta sem feledhető mondat: MAGYAR ÖLI A MAGYART!

Ne bánts a magyart!

A csodálkozó gyermekszem éles kamerája most fordul egyet bennem. 1956. október 24-ét írtak. A Városháza előtt ravatal. Különös, mert a koporsót a nemzeti zászló borítja. Középen üres, nagy lyuk tátong, a kivágott Rákosi-címer semmivé lett, hült helye. Nem, akkor nem jutott eszembe az, ami azóta oly sokszor. Akkor csak a szembesülés a halállal, a „ki ölte meg, miért?” válasz nélkül maradt kérdéseivel találkoztam.

Azóta minden 56-os évfordulón eszembe jut gróf Zrínyi Miklós híres röpirata, amit 1661-ben írt, s először 1705-ben jelent meg Kolozsvárott, 1790-ben pedig Marosvásárhelyen ezzel a címmel: Ne bánts a magyart! Mai fejjel és szívvel azt gondolom erről a műről, hogy igazi történelemteológia, még a hadviselést, a honvédelmet is beemeli abba a dimenzióba, amelynek megteremtője, fenntartója és bölcsen igazgatója maga Isten. A magunk védelme földi-égi armadával.

Ott Győrben az emlékezet koporsójánál és azóta is minden évben ez az intés számomra Erdélyből szól. És ezt igen nagyra becsülöm. A magyar megmaradás védőbástyáiról, Kolozsvárról, Marosvásárhelyről zendül fel ilyentájt a magyarságmegtartó üzenet. **Bennem így ölelkezik össze Győr és Erdély. A gyermek és a haza védelméért, szellemi védelméért is elkötelezett teológus, író ember az erdélyiekkel, meg a horvátországi, felvidéki, délvidéki végek szellemi-lelki és helyben maradó őrizőivel.** És ha már ez így van, nem hagyom említés nélkül Kazinczy Ferencet, aki ezt írta Zrínyi művéről: „Melly szép nyelv azon durva századból! melly férfias lélek tündöklék elő Zrínyinek minden szavain! melly magyar szív!” Igen, Győrben és Budapesten, s szerte a maradék hazában ez az áldozatviselésre is önkéntesen kész magyar szív mutatkozott meg 1956-ban. Zrínyi iratának mottója ma is figyelmeztet és helyre teszi az élet-halál arányokat és viszonyokat: „Szép és dicsőséges dolog a hazáért meghalni” – írja. Ez a mondat a mártírok és a hősök sírjára tett tiszteletvirág. „Még szebb a hazáért élni” – ez pedig ‘56 elkötelező és programadó üzenete Zrínyi szavaival.

A megvezetettek ágyúcsöve belóg a jelenbe is

Az a szovjet tank, amelynek tüzelő csöve belógott a Sarkantyú közbe és családi házunk felé is irányult, a gyermekszem mélylélekbe rejtett fotóján évtizedeken át ezt üzenete nekem: a hatalom így próbálja belógnatni befolyását életterünkbe, félelmet, csendet, hallgatást, engedelmisséget követelve. A megaláztatott és megszorítottak dosztojevszkiji világa jött, jön élém erre a tankra emlékezve.

Miért a megvezetettek ágyúcsöve? Mert a tankparancsnok, akit édesapám szerb-horvátul szólított meg, elővett egy katonai térképet, s meggyőzni próbálta őt valami egészen másról. – Ez itt a Szezezi-csatorna. Mi megvédeni jöttünk azokat, akik segítséget kértek tőlünk. Amikor édesapám ezt elmesélte nekem, valóban nagyot fordult velem a világ. Hogyan? De hiszen ez itt a Kis-Duna, a Rába, a Rábca... miről beszél? Apám szomorúan legyintett, s ennyit mondott, mielőtt egy évre eltűnt volna a bosszúálló hatalom ismeretlen bugyraiban: – Majd ha nagyobbacska leszel, talán meg fogod érteni. Akkor számomra ott annak a szovjet tanknak a tolakodó-fenyegető ágyúcsöve, s ennek belógása napi játszadózásaim területére azt jelentette, hogy valakik semmibe véve az én gyermekbirodalmamat, szó nélkül átgázolhatnak azon. Ez lenne a hatalom természete?

Azóta láttunk már sokféle tankot, amint átgázol gyermekbirodalmakon, fiatalokon, népeken. A jelképpé és ma is sok helyen drámai valósággá váló és ekként megjelenő ágyúcső a gyermeki szemben a kegyetlenség, a hazugság és az erőszak jelképévé formálódott az évtizedek alatt.

Az emlékezőkben ma sokféle módon indulnak el és mozognak az idősíkok. De talán van néhány közös üzenet, akár generáción belüli, akár generációk közötti tanulság és figyelmeztetés azokból a napokból, hetekből.

Magyar, ne öld a magyart! Ne bántsd a magyart, se magyarként, se más népek fiaként, lányaként! Legyünk éberek, mert az ágyúcsövekre még sehol sem hirdettek nulla toleranciát!



Helyzetkép Bolzanóból (forrás: wikipédia) és Pozsonyból (fotó: O.N.)

Bolzano vs. Pozsony

A szlovákok akár magyarul is tanulhatnának...

Szerző: **Oriskó Norbert** (Megjelent a Felvidék.ma hírportálon 2020. szeptember 1-jén)

Szeptember elseje Szlovákia Alkotmánya elfogadásának az évfordulója, és egyben a tanévkezdés időpontja. A felvidéki magyarságnak egyik téren sincs oka ünnepelni.

Szlovákul igen, magyarul nem?

Számos fórumon vita tárgyát képezi, hogy a felvidéki magyarok mennyire tudnak szlovákul, illetve, hogy milyen a magyar iskolákban a szlovák nyelv oktatásának színvonala. A szlováknyelv-oktatás fontosságát hangsúlyozók általában azzal szoktak érvelni, hogy „Szlovákiában élünk”, és így alapvető elvárás az „államnyelv” ismerete. És valljuk be, hogy nem csak az „államalkotók”

között vannak, akik így érvelnek, hanem köztünk, magyarok között is. **A probléma gyökere az, hogy máig rendezetlen a trianoni határokkal szétszabdalt közösség helyzete, így ennek megkerülése nélkül nem is gyógyíthatóak a ma is elevenen sajnó sebek.** Az ember azért tanuljon nyelvet, hogy a nyelvtudását kamatoztassa – akár a magánéletben, akár a hivatása gyakorlása során.

Arról viszont egyáltalán nem zajlik eszmecsere, hogy a magyarok által többségben lakott régiókban élő szlovákok miért nem tanulnak magyarul. Ehelyett azt várják, hogy pl. a Csallóközben, a szülőföldjén élő többség alkalmazkodjon hozzájuk abban az országban, ahol szerintük a magyarok „standard feletti jogokat élveznek”.

Az igazi standardfelettség

Valódi standardfelettség van például a Pozsonytól kb. 600 km-re délnyugatra fekvő északolaszországi Dél-Tirol régióban. A régió két tartományból áll, a Trento és Bolzano autonóm tartományokból. Ez utóbbiban jelentős számban élnek német anyanyelvűek. A sokszor példaként emlegetett dél-tiroli autonómiáról a Wikipédián ezt olvasni: „A német és az olasz nyelv a hivatalokban egyenlő rangú. Köztisztviselő eleve nem lehet, aki nem rendelkezik mindkét nyelven nyelvvizsgával.” Ha valaki mélyebben kíván elmerülni az ott működő rendszer részleteiben, magyar nyelven is gond nélkül megteheti ezt. A Pro Civis polgári társulás – ennek Öry Péter az elnöke – Önkormányzás.sk internetes oldaláról itt tölthető le magyarul a Trento-Dél-Tirol autonómiastatútuma.

Itt olvashatjuk:

„Bolzano tartomány óvodáiban, általános és középiskoláiban az oktatás a diákok anyanyelvén, tehát olaszul vagy németül folyik, az ennek megfelelő anyanyelvű tanárokkal. Az általános iskolákban az adott nemzetiség képviselőinek kötelező érvényű javaslata alapján hozott tartományi törvénytől függően a 2. vagy 3. osztálytól, valamint a középiskolákban a másik nyelv oktatása kötelező; az idegen nyelvet annak megfelelő anyanyelvű tanárok oktatják.”

A szlovákiai helyzet az, hogy még a többségben magyarok által lakott Dunaszerdahelyi, illetve Komáromi járás szlovák iskoláiban a magyar nyelv még választható tárgyként sincs a tantárgyak között. Pedig a szlovákokra éppúgy érvényes, hogy „Ahány nyelvet beszélsz, annyi ember vagy”, mint a magyarokra.

Bolzano megyében az igazságszolgáltatásra vonatkozóan ez van érvényben:

„Bolzano tartományban a békebírói és helyettes békebírói, valamint a békebírói hivatalban betöltött jegyzői és hivatalvezetői tisztségekre való kinevezés feltétele a német és olasz nyelv teljes ismerete.”

Bolzano valódi standardfelettsége abban is megmutatkozik, hogy a német és az olasz mellett az ott élő ladin nyelvű lakosság (kb. 20 ezren vannak) identitását is védik, illetve a régió lakossága előnyt élvez a helyi munkaerő-piacon is:

„A Bolzano tartományban letelepedett állampolgárok előnyt élveznek a tartományon belüli munkaközvetítésnél, bármely nemű anyanyelvi vagy a helyben lakásra vonatkozó megkülönböztetés nélkül.”

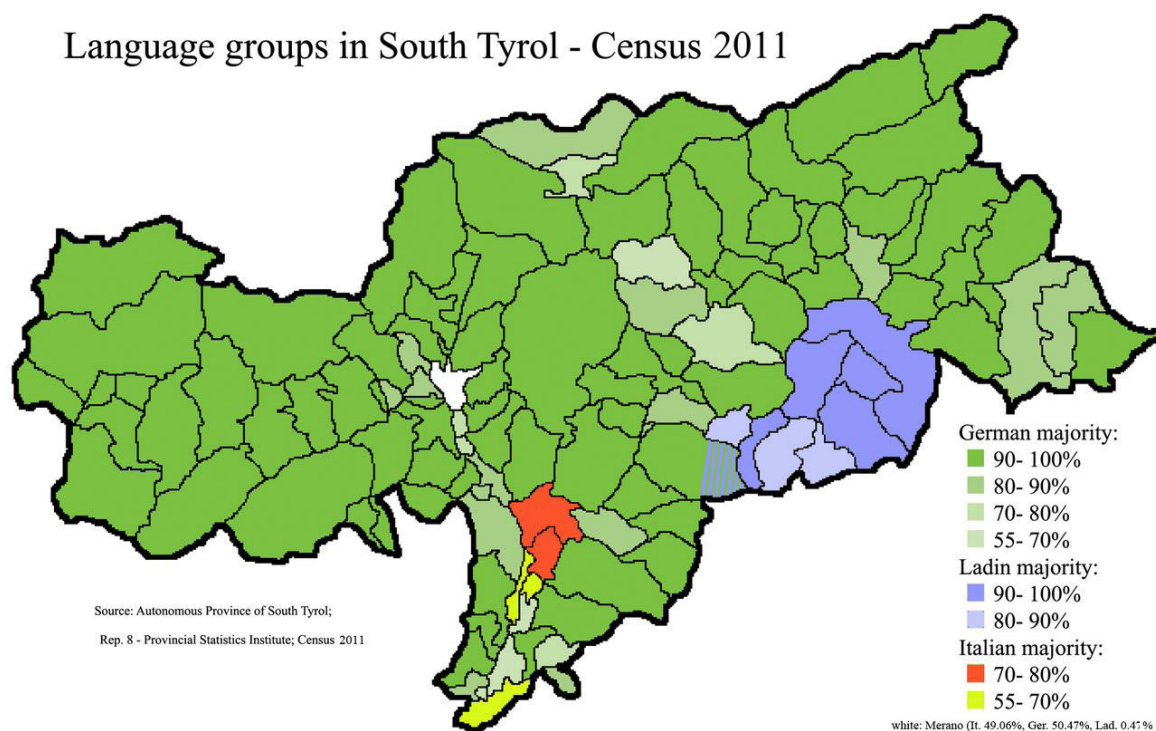
Dél-Tirol ma Olaszország legfejlettebb régiói közé tartozik – gazdasági szempontból is.

Bolzano messze van?

Fizikailag nem, de értékrendben fényévnyi a távolság. Ugyanakkor tudni kell, hogy a dél-tiroli autonómia eléréséhez szükség volt a helyi német nyelvű lakosság saját jogaiért folytatott következetes és folyamatos küzdelmére, illetve az anyaországnak számító Ausztria segítségére.

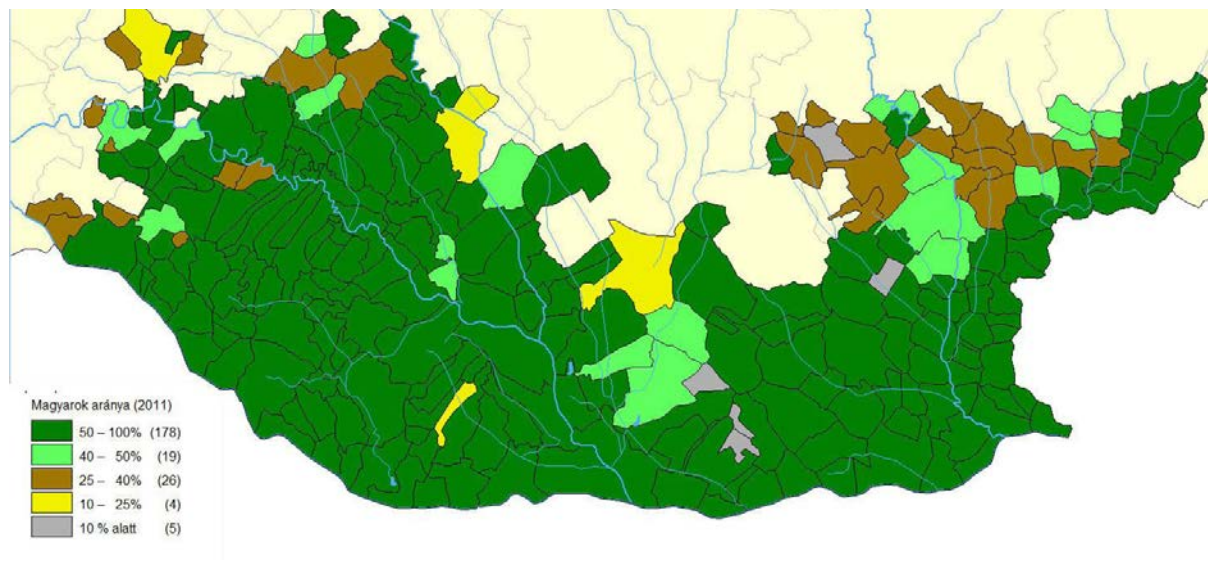
A 2011-es népszámlálás szerint a félmillió lakosságú tartományban 314 604 volt a német anyanyelvű (62,3%), 118 120 az olasz (23,4%), 20 548 a ladin (4,1%), egyéb: 51 371 (10,2%).

Language groups in South Tyrol - Census 2011



Dél-Tirol településein a 2011-es népszámlálás szerint így néz ki a lakosság anyanyelv szerinti megoszlása: zöld – német többség, piros és sárga – olasz többség, fehér – egyenlő a német és az olasz anyanyelvűek aránya, lila – ladin többség. A kép forrása: https://en.wikipedia.org/wiki/South_Tyrol

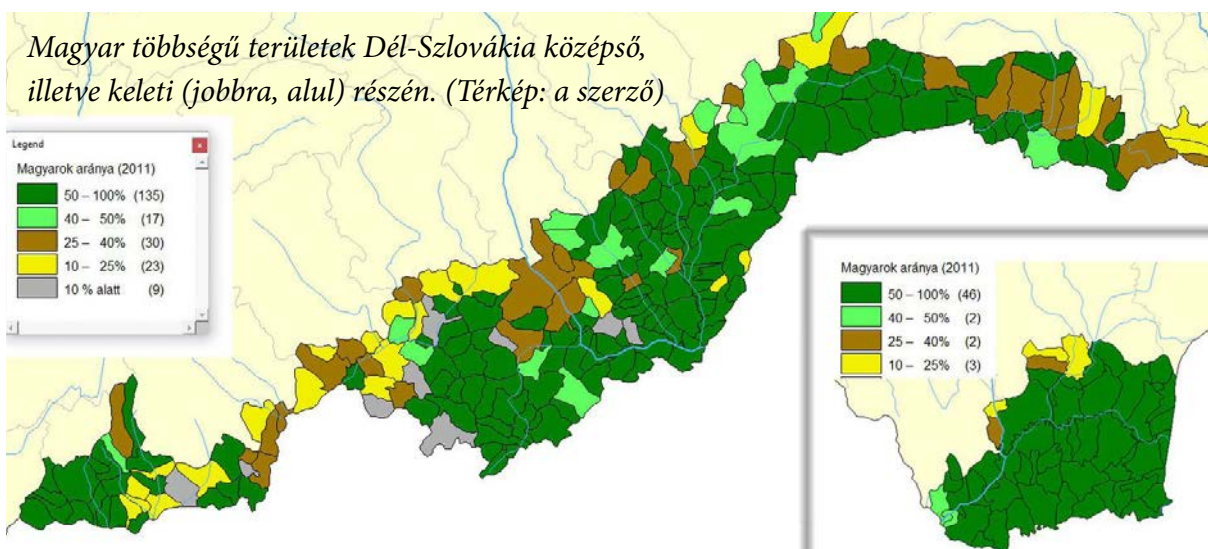
A Felvidéken – Somorjától Ipolyságig – szintén megrajzolhatnánk egy Dél-Tirolhoz hasonló nemzetiségi arányokat mutató régiót, ahol 493 386 lakos él 232 településen, közülük 279 572 magyar (56,7%), 177 754 szlovák (36%), 4 830 roma (1%), 4 519 egyéb (0,9%), 26 711 ismeretlen (5,4%).



Egy nagyságrendben és arányokban a Dél-Tirolhoz hasonló felvidéki terület Szlovákia Pozsony, Nagyszombat és Nyitra központú megyéiben. (Térkép: a szerző)

Fontos tudatosítani, hogy nem minden magyarok által lakott település van rajta (itt a terület összefüggése is szempont volt, így Zoboralja és néhány további szórványtelepülés hiányzik), ez csak egy példa a sok lehetőség közül. Dél-Szlovákia többségben magyarok által lakott nyugati területére akár olyan lehetőség is adott, hogy „átlépünk” a következő megyébe, és nem Ipolyságig, hanem egészen a Nagykürtösi járásban lévő Szécsénykovácsiig lenne a régió.

Arról sem feledkezhetünk meg, hogy Dél-Szlovákia további két megyéjében is élnek jelentős számban magyarok. Az általuk lakott településekből is kialakíthatók magyar többségű területek. Megint csak egy-egy példát mutatunk erre az alábbi képen:



„Középen” ezen a példán relatív többségben élnek a magyarok: A 2011-es népszámlálás szerint 196 566 lakos él 214 településen, közülük 89 297 magyar (45,4%), 77 253 szlovák (39,3), 11 715 roma (6,0%), 1 204 egyéb (0,6%) és 17 097 ismeretlen (8,7%). Itt is lehetnek más megoldások, pl. a Kalondától Buzitáig fekvő összefüggő térképrészen abszolút magyar többségű területet is rajzolhattunk volna.

A magyarok által többségben lakott keleti régió már egyértelmű: Bodroghöz és Ung-vidék 57 684 lakosa 53 településen él, ebből 39 379 magyar (68,3%), 13 411 szlovák (23,2), 2 243 roma (3,9%), 345 egyéb (0,6%) és 2 306 ismeretlen (4,0%).

Ha valaki fellapozza az 1994-es komáromi nagygyűlés dokumentumait, akkor megállapíthatja, hogy Szlovákia magyarok által lakott része területi egységekre való bontásának második javaslata nagyon hasonlít az itt megrajzolt három példához.

A Csallóközünk és további tájegységeink

A fenti illusztrációk nem területi autonómiajavaslatok, hiszen egy területi autonómiához a terület meghatározása mellett az ott érvényes jogszabályokat is meg kell fogalmazni. A fenti illusztrációk készítésénél a természetes régió vagy a földrajzi egység sem szerepelt kritériumként.

Ha földrajzilag egységes, magyarok által többségben lakott régiót keresünk a Felvidéken, akkor erre a Csallóköz kézenfekvő példa. Mivel szigetről van szó, területileg egyértelműen meghatározható. Sajnos az asszimilációt és Pozsony nagyvárossá való terebélyesedését támogató államhatalmi gépezet a Csallóközt nem kímélte sem a rendszerváltozás előtt, sem azt követően. Pozsonypüspöki már a főváros része, négy településen már csak szórványban élnek a magyarok, de a Duna és a Kis-Duna által behatárolt további 90 település ma is összefüggő magyar többségi természetes régiót alkot. Ezen a Somorjától Komáromig terjedő területen 185 470 lakos él, 2011-ben közülük 130 365-en (70,3%) vallották magyarnak magukat.

A Csallóköz déli része a jelenlegi Magyarországgal határos, északra tőle a történelemből is jól ismert földrajzi terület, a Mátyusföld fekszik. Miután a Kis-Duna és a Vág folyása nem sziget, hanem félszigetet formál, ennek a területnek a határai már nem egyértelműek. Mindenesetre a Szentől kezdődő, majd Galántán, Vágsellyén és Gútán át Komáromig terjedő terület a Csallóközzel együtt 133 települést ölel fel, az itt élő 315 861 lakos közül 186 212 a magyar (59%).

A Csallóköztől és Mátyusföldtől keleti irányba haladva van a Vág-Garam mente, majd a széles Palócföld földrajzi tájegységei (köztük az Ipoly mente, Hont, Nógrád, Gömör, a Bódva völgye) következnek, valamint a Bodroghöz és az Ung-vidék. Ezekon kellene biztosítani a megmaradásunkat, önrendelkezésünket.

Miután 20 év alatt 130 ezerrel fogyatkozott a felvidéki magyarság száma, kétségtelen, hogy a jelenlegi szlovákiai jogrendszer elégtelen a gyarapodásunkhoz. Ebben a cikkben csaknem tízéves adatokkal dolgozunk. Jövőre ismét népszámlálás lesz az országban (hacsak a koronavírus-járványra hivatkozva nem halasztják el azt is), megismerjük azokat a számokat, amelyekből kiindulva kell programot megfogalmaznia a felvidéki politikumnak a megmaradásunkhoz.

Felvidéki autonómiakoncepciók

Az autonómia „korszelleme” valójában rögtön a rendszerváltozás után megjelent a Felvidéken. Az Együttélés politikai mozgalom már Szlovákia megalakulásakor (1993) a magyar nemzet Szlovákiában élő nemzeti közösségeként határozta meg a felvidéki magyarságot, majd kidolgozta az egyenrangú partneri viszonyon alapuló társnemzeti koncepciót. A Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom (MKDM) törvényjavaslatot fogalmazott meg a nemzeti kisebbségek és etnikai csoportok helyzetéről és jogairól, a két koalíciós (ellenzéki) párt közösen nyújtott be ezzel kapcsolatos alkotmánytörvény-tervezetet is a szlovák parlament elnökének. Tulajdonképpen az önrendelkezés igénye vezetett az 1994-es komáromi nagygyűléshez is. Ha valaki ezekről a történelemszerű eseményekről bővebben szeretne tájékozódni, megteheti Duray Miklós (az egykori Együttélés elnöke) 1999-ben kiadott *Önkormányzati kísérleteink* című könyvéből, illetve Csáky Pál (az MKDM alelnöke) 1997-ben megjelent *Magyarok Szlovákiában* című kiadványából.



Komárom, 1994 (Forrás: duray.sk)

Az említett kezdeményezések óta több olyan alapvető változás történt, amely nagymértékben meghatározza a felvidéki magyarság helyzetét. Egyrészt 1991-ben még 567 296-an voltunk, de

2011-re 458 467-re zsugorodott a számunk, másrészt 2004-ben Szlovákia Magyarországgal és további nyolc országgal az Európai Unió tagjává vált.

A ma is érvényes helyzetre reagált Berényi József elnöksége idején a Magyar Közösség Pártja, amikor 2014-ben elfogadta az Öry Péter önkormányzati alelnök és szerzői kollektívája által kidolgozott autonómiakonceptiót. Ennek címe: A szlovákiai magyar közösség megmaradásának és gyarapodásának, valamint Dél-Szlovákia gazdasági felzárkóztatásának intézményi feltételei. Erről a tervezetről több független autonómia-szakértő elismerően nyilatkozott, és azóta is az MKP egyik alapidokumentumának számít.

Új idők új dalai jönnek

Ady Endrét megidézni többszörösen is van okunk:

Az informatika fejlődése forradalmasítja a tolmácsolást is. Ma már akár internetre kapcsolódó mobilkészülékekkel is megértetik egymást az emberek. Persze a nyelvtudás érték marad, mert pl. Vörösmartyt, Petőfit, József Attilát, szavaik ízét nem helyettesíthetjük műszaki megoldásokkal. Ugyanakkor a nyelvében él a nemzet dogma is él, vagy ahogy Széchenyi István a nemzet nyelvvel kapcsolatban megfogalmazta: „míg az fennmarad, a nemzet is él” (Hitel, 1830).

A változó világban új töréspontok jelentek meg, amelyek akár a nyelvi különbségeken is túlmutatnak. Ezek nem szükségszerűen követik a nyelv-, a nemzet- vagy az államhatárokat. **Mi lehet olyan erős, mint a nemzet, az otthon vagy az anyanyelv iránt érzett szeretet? Európában a hithez való hűség, a keresztény értékrend óvása különböző nyelven beszélőket is egy zászló alá verbuválhat. Akár Visegrád zászlaja alá is!** Ami 10 évvel ezelőtt még hihetetlennek tűnt, ma már nem az.

Gubík László, a Szövetség a Közös Célokért elnöke a kalondai nyílt fórumon a felvidéki magyarság boldogulásának lehetőségét az egyértelmű, tömör, világos célok megfogalmazásában látta. Ez lehet akár a radikális demográfiai növekedés, akár az őshonos közösségek számára is megfelelő közigazgatási átalakítás, de egy olyan politika is, „mely egy közép-európai államszövetség megformálása irányába mutat, amelynek a legvisegrádibb közösség, a felvidéki magyarság lesz a motorja.” A fórumon egyébként Gubík emlékeztetett arra is, hogy épp a felvidéki magyarság az a közösség, amely nyelvtudása okán az összes visegrádi országban megérteti magát.

Az autonómia nem jelent szeparatizmust, és akár a Kárpát-medencét is magába foglaló széles közösségvállalás fontos eszköze lehet. Ehhez persze **szükség van arra, hogy egy őslakos közösség otthon érezze magát a szülőföldjén. És ezt az érzetet Szlovákia jogrendje nem biztosítja, ezért jogos, ha emiatt a felvidéki magyarság tiltakozásának ad hangot.** Ma délután az Új Egység mozgalom szervez tüntetést a Legfelsőbb Bíróság épülete előtt. A polgári társulás, amelynek elnöke Samu István, konkrét célokkal hirdette meg a tiltakozást: a Beneš-dekrétumok kollektív

bűnösségre vonatkozó rendelkezéseinek hatályon kívüli helyezése, a társnemzeti státusz elérése, illetve a többes állampolgárság lehetősége. A politikai pártok közül a Forró Krisztián országos elnök vezette Magyar Közösség Pártja támogatja ezt a kezdeményezést.

A felvidéki magyarság a rendszerváltozás után is jogainak folyamatos csorbításával szembeül a szőlőföldjén. Számos konkrét ember sorsa figyelmeztet erre (Malina Hedvig, Tamás Ilona és társaik), még nemzeti jelképeink használatát is zokon veszik. Szerencsére kedvező hírek is érkeznek. A tanévkezdéssel összefüggésben ide tartozik az, hogy vasárnap a csallóközi Somorján, ma a zoboraljai Nagycétényben adnak át új magyar óvodát, hétfőn pedig a felújított kürti intézmény átadására került sor. Mindegyik esetben nem a szlovák állam „gondoskodásának”, hanem a Magyarországról érkező támogatás, a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Programnak köszönhető ez.

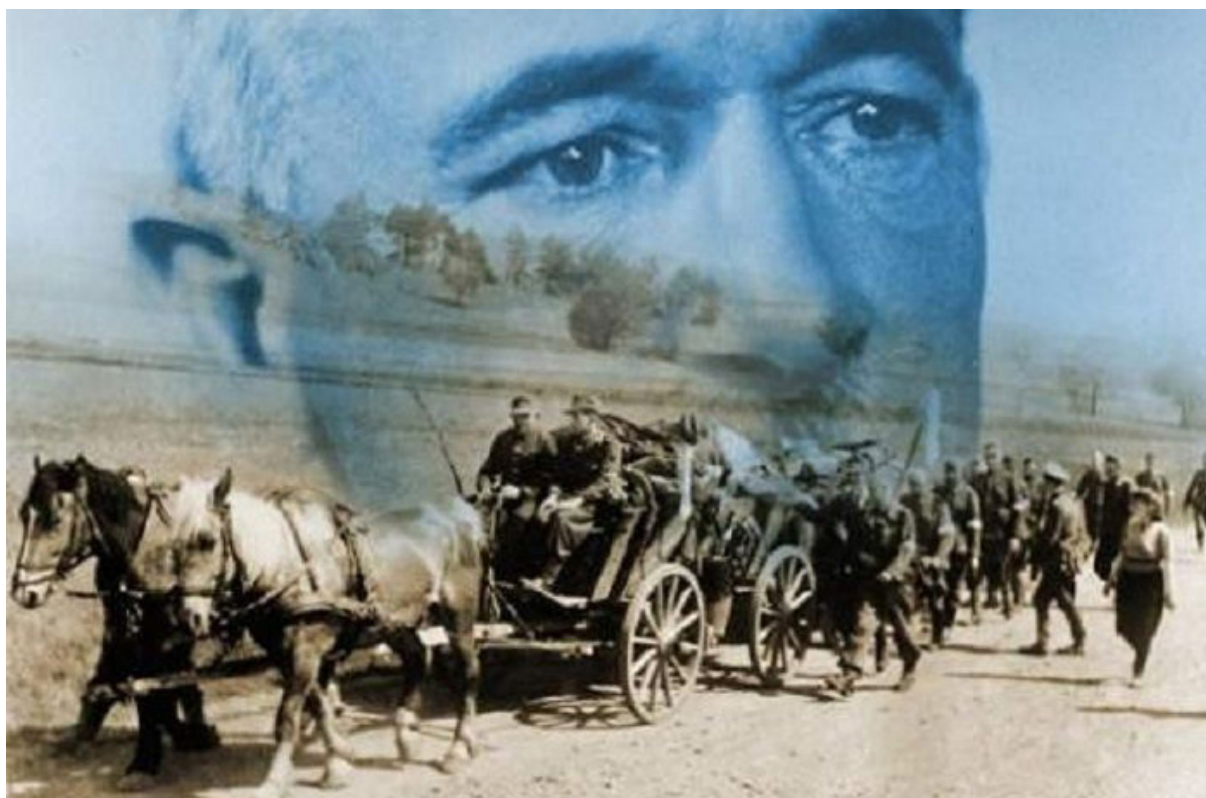
A felvidéki magyarság találékonyosságát leglátványosabban a dunaszerdahelyi DAC-szurkolók igazolják. A rendőrségi brutalitás miatt emlékezetes 2008-as DAC-Slovan mérkőzést a szlovák karhatalom eddig csak nemzeti jelképeink korlátozásával „rendezte”. A piros-fehér-zöld trikólórt mégsem tudták száműzni a stadionból.

Adyval kezdtük ezt a fejezetet, irányítúként a zárzó is legyen az övé:

*„Csak akkor születtek nagy dolgok,
Ha bátrak voltak, akik mertek”.*



*Több mint ezer éve itt DAColunk! – emlékeztettek a dunaszerdahelyi DAC-szurkolók.
(Fotó: Oriskó Norbert, Felvidék.ma)*



Beneši dilemmák

Szerző: Óry Péter

Évek óta megosztja a felvidéki magyarságot a beneši dekrétumok ügyének kezelése. Akad, aki megoldásokat, jogi lépéseket szeretne, vannak, akiknek nézete szerint már „elévült” a dolog.

A szítáló lélektani ködben mosogatta ki lassú csendességgel a kérdést a közgondolkodásból a többségi nemzetpolitika alig érzékelhető lelki nyomásgyakorlása, melynek szerves része volt a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának 2007-es, a beneši dekrétumok „sérthetlenségét” megerősítő határozata. Ez akár egy üzenetként is felfogható a magyaroknak (a németek már elköptak), hogy bizony ne is gondoljanak közösségi jogokra, mert hát „bűnös egy nemzet vagytok ti, vigyétek a keresztetek és legyetek szépen csendben”.

Évek teltek el, amíg a közgondolkodásba hirtelen a – rózsatövisbe kapás fájdalmas érzéseként – hasított bele a felismerés, bizony napjainkban is történhetnek vagyonekobbzások a beneši nemzeti kollektív bűnösségi elve értelmében.

Szó sincs itt a dekrétumoknak és hatásaiknak elévülésről. A dekrétumok ügye a vagyon-

jogi kérdések kapcsán merült újra fel, hiszen kiderült, földek elkobzására ad lehetőséget napjainkban is. Semmi új a nap alatt, ezt minden polgármester tudta és tudja, hiszen számtalan tisztázatlan földüggyel találkozott, találkozik. Halkan jegyezem meg, hogy előszeretettel halásztak földszakértők – vagy telekspekulánsok – az elkobzott (vagy el nem kobzott) vagyonok feneketlen tavában. Végül is a többségi nemzetérdeket ez nem nagyon zavarta, hiszen szépen épültek az új lakóparkok, változott a nemzetiségi arány, tűntek el és jöttek létre nagy vagyonok... De ne kalandozzak el, mert ez csupán egy mellékága az alapkérdésnek. Mert van egy alapkérdés, mely elsődleges, a legfontosabb. Az összes többi kérdés ennek folyománya. **Az alapkérdés pedig az, hogy a XXI. század bármelyik, önmagát jogállamként meghatározó országában hatályban lehet-e a kollektív bűnösség elvét taglaló elnöki dekrétum (és az azt megerősítő egykori törvény), nemzeti hovatartozás vagy származás miatt lehet büntetni valakit? Mint kiderült: igen! Sőt, mint azt 2007-től tudjuk, az EU-t „ezek az apró etikai és jogi részletek” nem érdeklik.**

Megoldást szeretnénk? Alakítsuk ki a közösség közös politikai irányvonalát a dekrétumok megoldásában, mert vegyük már észre, hogy a közösségen belüli politikai versenyfutásból eredő „marketingtevékenység” az alapkérdést ássa alá! A „beneši dilemmák” tehát „bennünk” kerecsendők, mert látszattevékenységgel nem lehet valós megoldást találni; olyat, melyet képviselni is lehet.

A kollektív bűnösség elvének és jogrendi részének elutasítása a zsidóság, cigányság deportálásnak tényével azonos szintű morális kérdés: mindegyiket alapból el kell utasítani! Veszelyes a felületes megoldások felvetése. Olvasom, hogy vannak, akik azt javasolják: 2021. január 1-től ne lehessen a dekrétumok miatt vagyont elkobozni... Szerintem se lehessen, csak szerintem az 1945-2020 közötti időszakban sem lehetett a magyarsága vagy németisége miatt hátrányosan megkülönböztetni valakit – valakiket. Úgy, ahogy ezt az örmények, a zsidók, a lengyelek, az ukránok, a cigányok stb. esetében is alapból el kell utasítani. Úgy, ahogy el kell utasítani a magyar családok marhavagonokba tuszkolását, a bűntelen családok gyilkolását, és mindennemű erőszakot is.

Végzetül pedig, hadd jelezzem, amikor vagy három hónapja a szlovák sajtó (is) felhördült azon, hogy meg mertük fogalmazni a gondjainkat, és ezeket a miniszterelnök kezébe adtuk, mi már akkor jeleztük, hogy „**a kollektív bűnösség a mai napig az ország jogrendjének szerves része, és a múltat nem mi írtuk, a jövő a kezünkben van elvvel összhangban törölni kell az erre vonatkozó dekrétumot és annak mai napig ható következményeit**” – mert ez a megoldás, mely az alapkérdést hivatott megoldani, ezzel tudjuk a felvidéki magyar közösség lelkületében elérni, hogy megszűnjenek a rózsatövisok okozta fájdalmas felismerések!

A Minority SafePack kisebbségvédelmi kezdeményezés újabb mérföldkövéhez ért

A Minority SafePack európai polgári kezdeményezés újabb mérföldkövéhez érkezve ma közmeghallgatásra került sor az Európai Parlamentben (EP). A kezdeményezést szervező polgári bizottság és annak szakértői több órán át egyeztettek az EP szakbizottságaival, képviselőivel, az EU és az Európa Tanács más szakosított szerveivel, illetve az Európai Bizottság képviselőjével.



A 2013-ban indított kezdeményezés, amely az őshonos nemzeti kisebbségek nyelvi, kulturális és oktatási jogainak európai uniós szintű jogszabályban való megerősítésére irányul, hosszú és küzdelmes utat járt be. Az Európai Bizottság – és a hozzájuk csatlakozó román és szlovák kormány – kezdeti elutasítását a luxemburgi uniós törvényszék törte le, majd 2017 áprilisától kezdve 1 123 422 európai polgár támogatta aláírásával az ügyet.

Szlovákiában 68 ezer aláírás gyűlt össze papír formanyomtatványon és elektronikusan, melyből 52 ezret az MKP regionális szervezeti gyűjtöttek össze.

A kezdeményezés szervezői a folyamat során következő állomásaként idén februárban mutatták be az Európai Bizottságnak a több mint egymillió aláírással megtámogatott kezdeményezést. A mai közmeghallgatás – újabb állomásként – a kezdeményezés EP-nek való bemutatását szolgálta, mielőtt azt az EP plénuma is megvitatja.

A kezdeményezés szervezőinek célja, hogy az EP plénuma határozatban álljon ki a kezdeményezés mellett, ezzel nyomást gyakorolva az Európai Bizottságra, hogy ez utóbbi végül a kezdeményezésnek megfelelő uniós jogszabálytervezetet készítsen, illetve azt az uniós döntéshozatalra előterjessze.

A nemzeti kisebbséghez vagy nyelvi csoporthoz tartozó 50 millió uniós polgár ügyét képviselő Minority SafePack kezdeményezés folytatja küzdelmes útját és egyre közelebb kerül ahhoz, hogy az Európai Unió első érdemi kisebbségvédelmi jogszabályaként érjen célba.

Lancz Attila
(A szerző politológus és jogász)



(Fotó: Szalai Erika/Felvidék.ma)

Átadták a komáromi Monostori hidat

Az „EU történetének egyik legjobb befektetése”

Szigorú biztonsági előírások mellett, vezető politikusok jelenlétében adták át **2020. szeptember 17-én délelőtt az új Duna-hidat Komáromnál**. Az ünnepélyes átadón jelen volt Orbán Viktor, Magyarország kormányfője, Szijjártó Péter külügyminiszter, Palkovics László innovációs és technológiai miniszter. A szlovák kormány részéről jelen volt Igor Matovič miniszterelnök, Boris Kollár, a szlovák parlament elnöke, Andrej Doležal közlekedésügyi miniszter. A jeles eseményen részt vettek továbbá a két ország nagykövetei, a szlovák parlament képviselői, az önkormányzatok képviselői, államtitkárok, a szlovák Közútkezelő Vállalat (SSC), a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő társaság (NIF) és a kivitelezők képviselői, valamint Észak-és Dél- Komárom polgármesterei, Keszegh Béla és Molnár Attila.

A Monostori híd a tizedik szlovák Duna-híd, amely nemcsak Szlovákiában és Magyarországon a legmagasabb, de egyúttal a Duna-folyamon is – hangzott el az átadón. Nemzetközi, államközi és egyúttal regionális jelentőségű is – emelték ki. A projekt az Európai Unió társfinanszírozásában valósult meg, a nemzetközi együttműködés ékes példjaként. Az acélszerkezetek gyár-

tása a visegrádi négyek valamennyi országában megvalósult: így a tartóoszlopok Csehországban, a tartószerkezet Lengyelországban, Szlovákiában és Magyarországon került legyártásra.

Elsőként Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke mondta el ünnepi beszédét, melyben kiemelte, a Duna nem szétválasztja, de összeköti a szlovák és a magyar nemzetet.

„A mai napon nem mint miniszterelnök jöttem a miniszterelnökhöz, hanem mint magyar jöttem a szlovákhhoz” – intézte Igor Matovičhoz beszédét. Orbán Viktor úgy fogalmazott, üzenetet hozott Magyarországról.

„A történelem arra tanította a magyarokat, hogy egymással szövetségben lehetnek csak sikeresek. Ez a két ország gyönyörű és nagyon fontos helyen fekszik. Ha ezt a térséget, amely a német és az orosz világ között van, mi magunk nem szervezzük meg, akkor idegenek fogják megszervezni” – mutatott rá.



Forró Krisztián MKP-elnök Észak- és Dél-Komárom polgármestereivel, Keszegh Bélával és Molnár Attilával. (fotó: mkp.sk)

Európa ma itt épül: a szlovákok, a magyarok, a lengyelek és a csehek építik

Orbán Viktor szerint egymagában egyik ország sem képes erre, ehhez legalább négy ország kell – emelte ki Szlovákia, Lengyelország, Csehország és Magyarország szerepét. „Az Európai Unió ütőere és versenyképességének feltétele az utak, vasutak hálózata” – jelentette ki, hozzátéve, a Monostori híd „az Európai Unió történetének egyik legjobb befektetése”. „Ez a híd jogi értelemben is különleges attrakció – ez a két állam osztatlan közös tulajdona” – nyomatékosította a magyar miniszterelnök. „Aki itt van, az látja: Európa ma itt épül. Európa ma Közép-Európában épül; a szlovákok, a magyarok, a lengyelek és a csehek építik” – fogalmazott Orbán Viktor. Végezetül köszönetet mondott mindenkinek, aki valamilyen módon hozzájárult a híd megépüléséhez, az itt lakóknak pedig azt kívánta, hogy könnyítse az életüket és leljék benne örömeiket szlovákok és magyarok egyaránt.

A szlovák – magyar kapcsolatokat nem lehet megtagadni

Igor Matovič szlovák miniszterelnök megjegyezte, Orbán Viktor magasra helyezte a léceket beszédével. A szlovák miniszterelnök elsőként megköszönte mindazoknak a segítségét, akik lehetővé tették, hogy a híd megépüljön. „Kicsit furcsa az a helyzet, hogy abban az időben, amikor le vannak zárva a határaink, éppen egy hidat adunk át” – kezdte. Matovič szerint azonban éppen ennek ellenére a híd átadása egyben azt is jelenti, hogy az ideiglenes járványhelyzet okozta akadályokat legyőzve hidat nyitunk két nemzet között, amely össze is köti őket. „Országaink lakossága évszázadokon keresztül egy térségben, egymás mellett éltek és nem volt közöttük semmilyen határ”



*A magyar és szlovák állami delegáció, középen a két miniszterelnök, Orbán Viktor és Igor Matovič
(Fotó: Szalai Erika/Felvidék.ma)*

– húzta alá. Száz évvel ezelőtt azonban a Duna természetes határa valós határként elválasztotta az itt élőket – utalt a trianoni békediktátumra. „A több száz éves együttélés következményeként számos családnak van kapcsolata, szoros köteléke az egyik vagy a másik oldalon. Ezeket a kapcsolatokat nem lehet megtagadni. Ezért fontos hidakat építeni, amelyek az összekapcsolódásunk szimbólumai is egyben” – jegyezte meg. A szlovák miniszterelnök hozzátette: évszázadokig élünk és még évszázadokig együtt fogunk itt élni. „Bár a folyók szétválaszthatnak, de ezeken folyókon reményeim szerint tovább új hidak ívelnek majd át” – fogalmazott.

Beszéde végén a szlovák miniszterelnök megszokott közvetlenségével megjegyezte: meglepetten vette észre, hogy a zászlókkal feldíszített híd magyarországi oldalán a lobogók között a szlovák nemzet zászlója is ott lebeg az uniós és a magyar mellett. „Ez egy nagyon szép gesztus az Önök részéről! Remélem a mi részünkről is megvan ez a gesztus (nincs – a szerk. megj.), bár innen nem látszik. Amennyiben nincs, akkor megtesszük, mert ezt a gesztust mi is szeretnénk biztosítani, mintegy tükörképeként a magyar oldalnak” – jegyezte meg.

A két miniszterelnök beszédét követően ünnepélyes szalagátvágással átadták a Monostori hidat Komáromban.

Szalai Erika